

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2020. december 10.*

„Fellebbezés – Állami támogatások – Légi közlekedési ágazat – A Milánó-Linate (Olaszország) és a Milánó-Malpensa (Olaszország) repülőtérén nyújtott földi kiszolgálási szolgáltatások – E repülőterek üzemeltetője által a 100%-os tulajdonában lévő, e szolgáltatásokat nyújtó leányvállalata részére nyújtott tőkejuttatások – Az üzemeltető közszektorbeli részvényesi szerkezete – Ezen intézkedéseket jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak nyilvánító határozat – Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése – Az »állami források«, az »államnak betudható intézkedés« és a »gazdasági előny« fogalma – A piaci magánszereplő elve – A magánbefektető kritériuma – Bizonyítási teher – Összetett gazdasági értékelések – A bírósági felülvizsgálat intenzitása – Bizonyítékok elferdítése”

A C-160/19. P. sz. ügyben,

a **Comune di Milano** (Olaszország) (képviselik: A. Mandarano, E. Barbagiovanni, S. Grassani és L. Picciano avvocati)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2019. február 22-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: D. Recchia, G. Conte és D. Grespan, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírójaként eljárva, M. Ilešič, A. Kumin és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. június 4-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2020. július 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésében a Comune di Milano (Milánó város, Olaszország) az Európai Unió Törvényszéke 2018. december 13-i Comune di Milano kontra Bizottság ítéletének (T-167/13, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2018:940) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék elutasította a SEA SpA által a SEA Handling SpA részére nyújtott tőkejuttatásról (SA.21420 [C 14/10] [korábbi NN 25/10] [korábbi CP 175/06] sz. ügy) szóló, 2012. december 19-i (EU) 2015/1225 bizottsági határozat (HL 2015. L 201., 1. o.; a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetét.

A jogvita előzményei

- 2 A SEA SpA a Milánó-Linate (Olaszország) és a Milánó-Malpensa (Olaszország) repülőteret üzemeltető társaság. 2002 és 2010 között (a továbbiakban: szóban forgó időszak) – csaknem kizárólagosan – hatóságok, nevezetesen 84,56%-ban Milánó város és 14,56%-ban a Provincia di Milano (Milánó tartomány, Olaszország), valamint 0,88%-ban más köz- és magánszektorbeli részvényesek tulajdonában állt. 2011 decemberében az F2i – Fondi Italiani per le infrastrutture SGR SpA két általa működtetett alap javára megvásárolta a SEA tőkéjének 44,31%-át: Milánó város részesedésének egy részét (29,75%) és Milánó tartomány részesedésének egészét (14,56%).
- 3 2002. június 1-jéig a SEA maga nyújtotta a földi kiszolgálási szolgáltatásokat a Milánó-Linate és a Milánó-Malpensa repülőtéren. Az 1999. január 13-i decreto legislativo n. 18 – Attuazione della direttiva 96/67/CE relativa al libero accesso al mercato dei servizi di assistenza a terra negli aeroporti della Comunità (a közösségi repülőterek földi kiszolgálási piacára való bejutásról szóló 96/67/EK irányelv végrehajtásáról szóló 18. sz. törvényerejű rendelet, a GURI 1999. február 4-i 28. számának rendes melléklete) hatálybalépését követően a SEA a közösségi repülőterek földi kiszolgálási piacára való bejutásról szóló, 1996. október 15-i 96/67/EK tanácsi irányelv (HL 1996. L 272., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 2. kötet, 496. o.) 4. cikkének (1) bekezdésében foglalt kötelezettségnek megfelelően számviteli és jogi szempontból elkülönítette a földi kiszolgálási szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó tevékenységeit az egyéb tevékenységeitől. Ennek érdekében egy új, teljesen az irányítása alatt álló társaságot hozott létre SEA Handling SpA néven, amelyet azzal bízott meg, hogy 2002. június 1-jétől földi kiszolgálási szolgáltatásokat nyújtson a Milánó-Linate és a Milánó-Malpensa repülőtéren.
- 4 2002. március 26-án Milánó város önkormányzata, a SEA és bizonyos szakszervezetek megállapodást (a továbbiakban: 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás) kötöttek, amely a következőket írta elő:
„Milánó város önkormányzati testülete [...] megerősíti, hogy [...]
– a SEA legalább öt évig megtartja többségi részesedését a földi kiszolgáló társaságban;
– a SEA vállalja, hogy esetleges partnereiről tájékoztatja a szakszervezeteket, és bemutatja nekik az üzleti tervet és a társaság felépítését [...] A SEA és a szakszervezetek által kötendő megállapodás azt követően lép hatályba, hogy az üzleti tervet a szakszervezetek megismerték és megvizsgálták;
– az elfogadott mobilitási tervnek megoldást kell nyújtania a munkahelyek esetleges megszűnésére, továbbá ki kell zárnia a csoportos létszámcsökkentést, és köteleznie kell a SEA-t arra, hogy valamennyi érintett munkavállaló részére biztosítsa a kiegészítő képzés és továbbképzés lehetőségét, a munkaviszony önkéntes megszüntetését célzó ösztönzőket, valamint a nyugdíj jogosultság megállapításáig nyújtott támogatást;
– az új társaság a munkavállalókat szerzett jogaik védelme mellett veszi át, és további öt évig garantálja foglalkoztatásukat;

- a SEA esetleges partnereivel együtt fenntartja a költségek és az árbevétel egyensúlyát, valamint az általános gazdasági keretet, megőrizve irányítási kapacitásait, és érzékelhetően javítva a működés lehetőségeit a nemzeti és nemzetközi piacokon;
- a hatáskörrel rendelkező minisztériumokat és repülőtéri hatóságokat megkeresi olyan irányelvek bevezetése céljából, amelyek garantálják a foglalkoztatást abban az esetben, ha a földi kiszolgálást valamely versenytárshoz szervezik át többek között a repülőtér-üzemeltetők biztonsági és megbízhatósági kötelezettségeinek teljesítése érdekében, amelyeknek a földi kiszolgáló személyzetre is ki kell terjedniük.

Végül az önkormányzati testület és a szakszervezetek figyelemmel kísérik a megállapodás tartalmát, és rendszeres találkozóik keretében biztosítják annak folyamatos végrehajtását.”

- 5 E kötelezettségvállalásokat megerősítették a SEA és a szakszervezetek között többek között 2002. április 4-én és 2003. június 19-én kötött megállapodások, amelyek tartalma kifejezetten átvette a 2002. március 26-i megállapodás tartalmát.
- 6 A szóban forgó időszakban a SEA Handling összesen 359,644 millió euró összegű tőkejuttatás formájában támogatást kapott a SEA-tól (a továbbiakban: szóban forgó intézkedések). E támogatások célja a SEA Handling működési veszteségeinek fedezése volt, mivel e veszteségek ugyanezen időszak vonatkozásában összesen 339,784 millió eurót tettek ki, azaz hozzávetőleg 43,639 millió eurót (2002. év), 49,489 millió eurót (2003. év), 47,962 millió eurót (2004. év), 42,430 millió eurót (2005. év), 44,150 millió eurót (2006. év), 59,724 millió eurót (2007. év), 52,387 millió eurót (2008. év), 29,7 millió eurót (2009. év), illetve 13,4 millió eurót (2010. év).
- 7 Így a szóban forgó intézkedések címén a SEA Handling a SEA-tól egymást követően 39,965 millió eurót (2002. év), 49,132 millió eurót (2003. év), 55,236 millió eurót (2004. év), 40,229 millió eurót (2005. év), 60,439 millió eurót (2006. év), 41,559 millió eurót (2007. év), 25,271 millió eurót (2008. év) és 47,810 millió eurót (2009. év) kapott.
- 8 Egy 2006. július 13-i levélben a Sea Handling javára állítólagosan hozott állami támogatási intézkedésekkel kapcsolatos panasz érkezett az Európai Bizottsághoz.
- 9 A Bizottság 2010. június 23-i levelében közölte az olasz hatóságokkal az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindítását elrendelő határozatát.
- 10 2012. december 19-én a Bizottság meghozta a vitatott határozatot. E határozat (191) preambulumbekzdésében úgy ítélte meg, hogy a SEA Handling veszteségeinek fedezéséhez felhasznált források állami eredetűek, mivel azokat a SEA bocsátotta rendelkezésre, amelynek tőkéje a vizsgált időszakban 99,12%-ban Milánó város és Milánó tartomány tulajdonában állt.
- 11 Az említett határozat (192)–(217) preambulumbekzdésében a Bizottság öt valószínűsítő körülmény együttese alapján arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó intézkedések betudhatók az olasz államnak, amely körülmények közé tartoznak először is a jelen ítélet 4. és 5. pontjában hivatkozott szakszervezeti megállapodások, valamint más dokumentumok, másodsor a SEA vezetésének Milánó várostól való sajátos függése, harmadszor a SEA vezető tisztségviselői által Milánó városához benyújtott üres lemondó nyilatkozatok, negyedszer a Milánó-Linate és a Milánó-Malpensa repülőtéren folytatott ügyletek Milánó város politikáján belüli jelentősége, ötödször pedig a tőkeemelési intézkedések különleges jellege, mivel azokat a SEA közgyűlésének jóvá kellett hagynia. Közelebbről a Bizottság e valószínűsítő körülményekből az olasz hatóságok egységes stratégiájának és folyamatos részvételének fennállására következtetett, és e körülmény – álláspontja szerint – azzal a hatással jár, hogy mentesíti őt az egyes beavatkozások egyedi vizsgálata alól.

- 12 Ugyanezen határozat (219)–(315) preambulumbekzdésében a Bizottság a magánbefektető kritériumát az olasz hatóságok, a SEA és a SEA Handling által hivatkozott körülményekre, azaz 1) a veszteségek fedezését célzó többéves stratégiára, 2) a 2002-ben megvalósult tőkejuttatásokra, 3) az e tőkejuttatásokra vonatkozó döntések meghozatalának időpontjában fennálló körülményekre, 4) a veszteségek fedezésének alternatíváira, 5) a SEA-csoport üzleti modelljének megválasztására, amely értelmében e csoport a SEA Handling által nyújtott szolgáltatásokat maga nyújtja, 6) a SEA Handling szerkezetátalakítására és a SEA által e tekintetben követett célkitűzésekre, 7) a SEA Handling egymást követő gazdasági eredményeire, valamint 8) ezen eredményeknek más gazdasági szereplők eredményeivel való összehasonlítására tekintettel vizsgálta meg. E vizsgálat végén a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy e kritérium a szóban forgó intézkedések egyike vonatkozásában sem teljesül.
- 13 A vitatott határozat rendelkező részében a Bizottság többek között megállapította, hogy a SEA által a SEA Handling részére a szóban forgó időszak valamennyi pénzügyi évében nyújtott tőkeemelés az EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami támogatásnak minősül (1. cikk), valamint hogy ezen állami támogatások, amelyeket az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtották, nem egyeztethetők össze a belső piaccal (2. cikk). Következésképpen elrendelte, hogy az Olasz Köztársaság fiztesse vissza e támogatásokat a kedvezményezettel (a 3. cikk (1) bekezdése).

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 14 A Törvényszék Hivatalához 2013. március 18-án benyújtott keresetlevelével Milánó város elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítése, másodlagosan pedig e határozat 3–5. cikkének megsemmisítése iránti keresetet indított.
- 15 Keresetének alátámasztása érdekében Milánó város négy jogalapra hivatkozott, amelyek közül az elsőt és a másodikat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének amiatti megsértésére alapította, hogy a Bizottság egyrészt tévesen állapította meg állami források átruházásának fennállását, és azt, hogy a szóban forgó intézkedések betudhatók az olasz államnak, másrészt pedig tévesen alkalmazta a magánbefektető kritériumát.
- 16 A megtámadott ítéletben a Törvényszék elutasította a keresetet, és Milánó várost kötelezte a költségek viselésére.

A felek kérelmei

- 17 Milánó város azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és semmisítse meg a vitatott határozatot, továbbá kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.
- 18 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és kötelezze Milánó várost a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 19 Fellebbezésének alátámasztása érdekében Milánó város négy jogalapra hivatkozik, amelyek közül az elsőt és a negyediket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének amiatti megsértésére alapítja, hogy a Törvényszék egyrészt tévesen állapította meg állami források átruházásának fennállását, és azt, hogy a szóban forgó intézkedések betudhatók Milánó városnak, másrészt pedig tévesen alkalmazta a magánbefektető kritériumát. A második és a harmadik jogalappal, amely szintén a szóban forgó

intézkedések Milánó városnak való betudhatóságára vonatkozik, a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a bizonyítási teher elveit, valamint tényeket és bizonyítékokat ferdített el.

Az állami támogatás fogalmára vonatkozó, első jogalapról

Az első jogalapról az állami források fogalmára vonatkozó, első részéről

– A felek érvelése

- 20 Milánó város arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 65. és 66. pontjában a SEA-ban fennálló többségi részesedésére, valamint a tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról, illetve egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló, 2006. november 16-i 2006/111/EK bizottsági irányelv (HL 2006. L 318., 17. o.) 2. cikkének b) pontja értelmében vett meghatározó befolyásra vonatkozó vélelemre támaszkodott, anélkül hogy megvizsgálta volna, hogy a Bizottság bizonyította-e ezen befolyás valós voltát, sőt a SEA forrásainak a javára történő kezelését.
- 21 Márpedig mindenekelőtt az a tény, hogy a SEA igazgatótanácsának és felügyelőbizottságának tagjait a többségi részvényes nevezte ki, az alkalmazandó olasz társasági jogi szabályokra tekintettel egyáltalán nem bizonyítja, hogy a SEA pénzügyi eszközei folyamatosan a hatóságok felügyelete alatt álltak.
- 22 Továbbá a 2006/111 irányelv elfogadásának jogi alapja az EUMSZ 106. cikk volt, nem pedig az EUMSZ 107. cikk, így ezen irányelv logikája nem releváns az ez utóbbi rendelkezésben szereplő fogalmak értékelése szempontjából.
- 23 Végül az ítélkezési gyakorlat szerint a források folyamatos állami felügyeletének feltétele csak akkor teljesül, ha az érintett források konkrét bizonyítékok alapján folyamatosan a hatóságok rendelkezésére állnak, ami a jelen ügyben nem áll fenn. A Bíróság így a 2017. szeptember 13-i ENEA ítéletben (C-329/15, EU:C:2017:671) kimondta, hogy pusztán abból a körülményből, hogy az állam bizonyos vállalkozások tőkéjében többségi részesedéssel rendelkezik, nem lehet olyan meghatározó befolyás fennállására következtetni, amely lehetővé tenné, hogy irányítsák e vállalkozások forrásainak felhasználását. Ezenkívül bizonyítékot kell szolgáltatni arra, hogy az állam a támogatás nyújtásához felhasznált források kezelésével kapcsolatban utasításokat adott.
- 24 A Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék a kereseten túlterjedően hozott határozatot, amikor a megtámadott ítéletben az állami források átruházásának fennállását elemezte, noha Milánó város első fokon egyetlen olyan érvet sem terjesztett elő, amellyel vitatta volna a SEA forrásainak állami forrásoknak minősítését, amint az a megtámadott ítélet 55–58. és 64. pontjából kitűnik. Következésképpen Milánó város nem jogosult arra, hogy a jelen fellebbezés keretében vitassa egy olyan jogalap Törvényszék általi elemzését, amelyre első fokon nem hivatkoztak. A Bizottság ezenkívül vitatja Milánó város érdemi érvelését.

– A Bíróság álláspontja

- 25 Ami a fellebbezés első jogalapja első részének elfogadhatóságát illeti, amint arra a Bizottság rámutat, igaz, hogy a Törvényszék anélkül vizsgálta meg a SEA által a SEA Handlingre átruházott források állami jellegét, hogy Milánó város e tekintetben konkrét érvet hozott volna fel előtte, amit egyébként a megtámadott ítélet 64. pontjában a Törvényszék is hangsúlyozott.

- 26 Mindazonáltal, amint arra a főtanácsnok az indítványának 25. pontjában rámutatott, az elsőfokú eljárásban benyújtott keresetlevélből egyértelműen kitűnik, hogy Milánó város az első jogalapjában előadott érveléssel egyszerre vitatta a szóban forgó intézkedések betudhatóságát és a felhasznált források állami jellegét. Ebből következik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 65. és 66. pontjában szereplő megfontolásokkal nem hozott a kereseten túlterjedő határozatot, így a Bizottságnak a fellebbezés első jogalapja első részének elfogadhatatlanságára vonatkozó érvelését el kell utasítani.
- 27 E rész megalapozottságát illetően mindjárt az elején emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ahhoz, hogy valamely intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak” minősüljön, valamennyi alábbi feltétel teljesülése szükséges. Először is a beavatkozásnak az állam által vagy állami forrásból kell történnie. Másodszor e beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. Harmadszor a kedvezményezettje számára szelektív előnyt kell biztosítania. Negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (2019. december 19-i Arriva Italia és társai ítélet, C-385/18, EU:C:2019:1121, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Ennélfogva ahhoz, hogy az előnyöket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásnak lehessen minősíteni, azoknak – e feltételek közül az első értelmében – egyrészt közvetlenül vagy közvetve állami forrásból kell származniuk, másrészt pedig az államnak betudhatóknak kell lenniük (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 Közelebbről azon feltételt illetően, hogy az előnyt közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból kell nyújtani, az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a „támogatás” fogalma általánosabb, mint a „szubvencióé”, mivel nemcsak az olyan pozitív juttatásokat foglalja magában, mint maguk a szubvenciók, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek különböző formában enyhítik a vállalkozás költségvetésére általában nehezedő terheket, és amelyek ezáltal, anélkül hogy a szó szoros értelmében szubvenciók lennének, azokkal azonos természetűek és hatásúak (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 15. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése minden olyan pénzügyi eszközt magában foglal, amelyet a hatóságok ténylegesen felhasználhatnak vállalkozások támogatására, anélkül hogy jelentősége lenne annak, hogy ezen eszközök állandó jelleggel az állam vagyonába tartoznak-e, vagy sem. Következésképpen, még ha a szóban forgó intézkedésnek megfelelő összegek nincsenek is állandó jelleggel az államkincstár birtokában, azon tény, hogy folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, és így az illetékes nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy azokat állami forrásoknak minősítsék (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 31 Közelebbről, ami a SEA-hoz hasonló közvállalkozásokat illeti, a Bíróság azt is megállapította, hogy az államnak az ilyen vállalkozások feletti meghatározó befolyásának gyakorlása révén módjában áll, hogy meghatározza a forrásaik felhasználásának irányát annak érdekében, hogy adott esetben más vállalkozásoknak nyújtott sajátos előnyöket finanszírozzon (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 E tekintetben a hatóságok közel 100%-os tulajdonában lévő olyan vállalkozást, amely vállalkozás igazgatótanácsának tagjait ráadásul e hatóságok nevezik ki, az állam irányítása alatt álló állami vállalkozásnak kell tekinteni, mivel az említett hatóságok közvetlenül vagy közvetve ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolhatnak az ilyen vállalkozásra (lásd ebben az értelemben: 2002. május 16-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-482/99, EU:C:2002:294, 33. és 34. pont).

- 33 Ugyanígy valamely, teljes mértékben önkormányzati tulajdonban álló vállalkozás által nyújtott kezességvállalások állami források elkötelezésével járnak, mivel e kezességvállalások olyan kellően konkrét gazdasági kockázatot hordoznak, amely e vállalkozás számára terhekkel járhat (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 17-i Commerz Nederland ítélet, C-242/13, EU:C:2014:2224, 30. pont).
- 34 Ezenkívül, amikor az államnak az ilyen vállalkozások feletti meghatározó befolyásának gyakorlása révén módjában áll, hogy meghatározza a forrásaik felhasználásának irányát annak érdekében, hogy adott esetben más vállalkozásoknak nyújtott sajátos előnyöket finanszírozzon, nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy az érintett forrásokat a hatóságtól elkülönülő jogalanyok kezelik, vagy hogy azok magáneredetűek (2017. november 9-i Bizottság kontra TV2/Danmark ítélet, C-656/15 P, EU:C:2017:836, 47. és 48. pont).
- 35 A jelen ügyben ezen ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a megtámadott ítélet 65. és 66. pontjában a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül következtetett abból a tényből, hogy a SEA társasági részesedései szinte teljes egészükben és közvetlenül hatóságok, köztük Milánó város tulajdonában álltak, és abból, hogy ez utóbbi jelölte ki a SEA igazgatótanácsának és felügyelőbizottságának tagjait közvetlenül vagy pedig e társaság közgyűlésének – hozzá tartozó – többségén keresztül, arra, hogy az e társaság által a SEA Handlingnek nyújtott pénzügyi eszközöket állami forrásoknak kell minősíteni.
- 36 Milánó város állításával ellentétben e megállapítást nem kérdőjelezi meg sem a megtámadott ítélet 65. pontjában szereplő, a 2006/111 irányelv 2. cikkének b) pontjára való hivatkozás, sem pedig a 2017. szeptember 13-i ENEA ítéletből (C-329/15, EU:C:2017:671) eredő megállapítások.
- 37 Egyrészt ugyanis, még ha a 2006/111 irányelvre való hivatkozás a jelen ügyben nem is releváns, a jelen ítélet 35. pontjában hivatkozott körülmények elegendőek lennének ahhoz, hogy alátámasszák a Törvényszék állami források bevonására vonatkozó következtetését.
- 38 Másrészt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 33. és 34. pontjában rámutatott, a 2017. szeptember 13-i ENEA ítélet (C-329/15, EU:C:2017:671) 27. és 31–35. pontjából következik, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló körülmények eltérnek a jelen eljárásban fennálló körülményektől. Az említett ítéletben ugyanis a zöld villamos energia átvételére vonatkozó kötelezettségről volt szó, amely az érintett tagállam jogalkotási beavatkozása értelmében különbségtétel nélkül vonatkozott mind azon villamosenergia-szolgáltatókra, amelyek tőkéjében az államnak volt többségi részesedése, mind pedig azokra, amelyek tőkéjében piaci magánszereplőknek volt többségi részesedése. Így az érintett tagállam jogalkotói minőségében történő beavatkozásával esetlegesen biztosított előny nem azon irányítási jogkörökből eredt, amelyeket az állam az érintett közvállalkozások többségi részvényeseként gyakorolhatott, következésképpen az említett előnyt az ezen ítélet 32–35. pontjában hivatkozott körülmények között nem lehetett állami forrásokból finanszírozottnak minősíteni.
- 39 A fenti megfontolásokra tekintettel az első jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az első jogalapnak a szóban forgó intézkedések betudhatóságára vonatkozó, második részéről

– A felek érvei

- 40 Milánó város azzal érvel, hogy a Törvényszék megsértette az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését, amikor a megtámadott ítélet 80. pontjában úgy ítélte meg, hogy annak bizonyítása, hogy Milánó város közreműködött a szóban forgó intézkedések meghozatalában, nem igényel pozitív bizonyítékokat, hanem elegendő csupán a közreműködés hiányának valószínűtlensége.

- 41 Milánó város e tekintetben kifejti, hogy az állami támogatás fogalma túl széles hatályának elkerülése érdekében a Bíróság a szervezeti kapcsolatok betudhatóságának kritériumához hozzáadta azt a szigorúbb kritériumot, hogy az állam aktívan vegyen részt az érintett intézkedések meghozatalában, azzal, hogy e közreműködésnek azonosíthatónak kell lennie, és minden egyes meghozott intézkedéssel kellően erős konkrét okozati összefüggést kell mutatnia. Így bizonyítani kell, hogy valamennyi intézkedést az állam kezdeményezésére hozták meg, sőt, hogy az állam a kidolgozásuk szakaszában beavatkozott, ténylegesen gyakorolta irányítási jogkörét, és minden meghozott döntésre meghatározó befolyást gyakorolt.
- 42 Márpedig a jelen ügyben nem került sor ilyen bizonyításra, mivel a Törvényszék a közreműködés hiányának valószínűtlenségére vonatkozó kritériumot alkalmazta, így a betudhatóságra vonatkozó bizonyítási szint megállapításakor nyilvánvaló hibát követett el.
- 43 A Bizottság mindenekelőtt rámutat, hogy Milánó város csak a megtámadott ítélet 80. pontját kifogásolja, amely csupán megismétli a betudhatóság fogalmára vonatkozóan ezen ítélet 75. pontjában kifejtett ítélkezési gyakorlatbeli elveket, így e rész részben elfogadhatatlan, illetve hatástalan. Mindenesetre a Törvényszék nem támaszkodott a betudhatóság téves fogalmára, nem támaszkodott negatív vélelmekre, és hibás bizonyítási szintet sem alkalmazott.

– A Bíróság álláspontja

- 44 Mindjárt az elején el kell utasítani a Bizottságnak a fellebbezés első jogalapja második részének elfogadhatatlanságára alapított érvelését, mivel Milánó város egyértelműen vitatta azokat a jogelveket, amelyek alapján a Törvényszék a SEA magatartását Milánó városnak tudta be. E tekintetben önmagában nincs jelentősége annak, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet több pontjában is hivatkozott-e ugyanezen elvekre.
- 45 Érdemben a jelen ítélet 28. pontja emlékeztetett arra, hogy ahhoz, hogy az előnyöket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásnak lehessen minősíteni, azoknak – az e rendelkezésben említett első feltétel értelmében – egyrészt közvetlenül vagy közvetve állami forrásból kell származniuk, másrészt pedig az államnak betudhatóknak kell lenniük.
- 46 Ami közelebbről az állami vállalat által hozott, előnyöket nyújtó intézkedés államnak való betudhatóságára vonatkozó feltételt illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a betudhatóság nem vezethető le pusztán abból a tényből, hogy az előnyöket az állam által irányított állami vállalat nyújtotta. Ugyanis, még ha az állam irányítani is tud valamely állami vállalatot, és meghatározó befolyást is gyakorolhat annak működésére, ezen irányítás adott esetben történő tényleges gyakorlását nem lehet automatikusan vélelmezni. Szükség van annak vizsgálatára is, hogy megállapítható-e, hogy a hatóságok valamilyen módon részt vettek ezen intézkedések meghozatalában (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 17-i Commerz Nederland ítélet, C-242/13, EU:C:2014:2224, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 47 E tekintetben nem várható el annak részletes vizsgálat alapján történő bizonyítása, hogy a hatóságok ténylegesen ösztönözték az állami vállalatot az érintett támogatási intézkedések meghozatalára. Az állami vállalat által meghozott valamely támogatási intézkedés államnak való betudhatósága ugyanis levezethető az eset körülményeiből és az ezen intézkedés hátterét képező összefüggésekből eredő valószínűsítő körülmények összességéből (2014. szeptember 17-i Commerz Nederland ítélet, C-242/13, EU:C:2014:2224, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Közelebbről minden olyan valószínűsítő körülmény releváns, amely az adott esetben vagy a hatóságok közreműködésére, illetve a közreműködés hiányának valószínűtlenségére utal valamely intézkedés elfogadása kapcsán, tekintettel az intézkedés terjedelmére, tartalmára és a vele járó feltételekre is, vagy

pedig az említett hatóságok közreműködésének hiányára utal ezen intézkedés elfogadása kapcsán (2014. szeptember 17-i Commerz Nederland ítélet, C-242/13, EU:C:2014:2224, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 49 Ugyanakkor önmagában az a körülmény, hogy valamely állami vállalatot az általános szabályok szerinti tőketársaság formájában hoztak létre, csupán azért, mert e jogi forma következtében a vállalatot önállóság illeti meg, még nem tekinthető elegendőnek ahhoz, hogy kizárható legyen az ilyen társaság által meghozott támogatási intézkedés államnak való betudhatósága. Az irányítási helyzet fennállása és a meghatározó befolyás gyakorlására irányuló, az ilyen helyzetből gyakorlatilag származó valós lehetőségek ugyanis – annak ellenére, hogy a közvállalkozás jogi formája önmagában jelentőséggel bír, mint olyan valószínűsítő körülmény, amely egyéb ilyen körülményekkel együtt lehetővé teszi konkrét esetben annak megállapítását, hogy fennáll-e, vagy sem, az állami közreműködés – megakadályozzák, hogy eleve ki lehessen zárni az ilyen társaság által meghozott intézkedés államnak való betudhatóságát, következésképpen pedig a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó szabályai megkerülésének kockázatát (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-150/16, EU:C:2017:388, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Törvényszék, amikor a megtámadott ítélet 80–88. pontjában megvizsgálta, hogy a Bizottság által a vitatott határozat (195)–(200) preambulumbekzdésében hivatkozott valószínűsítő körülmények alapján feltételezhető-e, hogy Milánó város részt vett a szóban forgó intézkedések meghozatalában, a Bíróság által a jelen ítélet 46–49. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatban kialakított elveket alkalmazta.
- 51 Egyrészt ugyanis ezen elvekből többek között kitűnik, hogy Milánó város állításával ellentétben a Bizottságnak nem kellett bizonyítania azt, és a Törvényszéknek sem kellett meggyőződnie arról, hogy a hatóságok ténylegesen ösztönözték-e a közvállalkozást a szóban forgó intézkedések meghozatalára.
- 52 Másrészt nem szükséges határozni arról a kérdésről, hogy a jelen ítélet 48. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság támaszkodhatott-e kizárólag olyan valószínűsítő körülményekre, amelyek a konkrét esetben a hatóságok közreműködése hiányának valószínűtlenségére utalnak. Amint arra a főtanácsnok az indítványának 38–44. pontjában rámutatott, Milánó város érvelése a megtámadott ítélet azon téves értelmezésén alapul, miszerint a Törvényszék elismerte, hogy a Bizottság a szóban forgó intézkedések betudhatóságának megállapítását alapíthatta kizárólag arra, hogy valószínűtlen, hogy Milánó város nem vett részt azok meghozatalában.
- 53 Mindenekelőtt ugyanis a megtámadott ítélet 80–83. pontjában a Törvényszék először is megállapította, hogy a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás szövege egyértelmű és pontos kötelezettséget ír elő a SEA számára arra vonatkozóan, hogy a SEA Handling veszteségeit legalább egy ötéves időszakon át kompenzálja. Másodszor úgy ítélte meg, hogy e megállapodás aláírásával Milánó város hivatalosan – a SEA többségi részvényeseként is – hozzájárulását adta nemcsak e kötelezettség megállapítását illetően, hanem annak a SEA általi későbbi betartása és teljesítése tekintetében is. Harmadszor a Törvényszék ebből arra következtetett, hogy Milánó városnak az említett megállapodás megtárgyalásában és megkötésében való aktív részvétele kulcsfontosságú bizonyítéka annak, hogy az olasz hatóságok közreműködtek a szóban forgó intézkedések nyújtásában.
- 54 Ezt követően a megtámadott ítélet 84–87. pontjában a Törvényszék a tényállás értékelése során pozitív bizonyító erőt tulajdonított a SEA Handling igazgatótanácsa üléseiről készült jegyzőkönyveknek, annak a ténynek, hogy Milánó polgármestere sürgette és kieszközlte a SEA igazgatótanácsa elnökének lemondását 2006-ban, továbbá annak, hogy léteznek olyan üres lemondó nyilatkozatok, amelyeket az igazgatótanács tagjai e polgármesternek adtak át.

- 55 Végül a megtámadott ítélet 88. pontjában a Törvényszék megerősítette a szóban forgó intézkedéseknek a Bizottság által a megtámadott határozat (210) preambulumbekzdésében megállapított „fontos döntések” jellegét, amely körülményből a Bizottság ugyanebben a preambulumbekzdésben többek között azt a következtetést vonta le, hogy valószínűtlen, hogy Milánó város nem vett részt e döntések meghozatalában.
- 56 Következésképpen a megtámadott ítélet 80–88. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy a Törvényszék olyan pozitív valószínűsítő körülmények fennállását állapította meg, amelyek a konkrét esetben bizonyítják, hogy Milánó város részt vett az említett intézkedések meghozatalában, és a Törvényszék e pozitív valószínűsítő körülmények alapján ismerte el, hogy a Bizottság arra is támaszkodhatott, hogy valószínűtlen, hogy Milánó város a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás megkötését követő időszakban nem vett részt a szóban forgó intézkedések közül legalább néhányak a meghozatalában.
- 57 A fenti megfontolásokra tekintettel a második részt, és ennél fogva az első jogalapot teljes egészében mint megalapozatlant el kell utasítani.

A bizonyítási teher elveire vonatkozó, második jogalapról

A második jogalpnak az állítólag egyenlőtlen bizonyítási teherre vonatkozó, első részéről

– A felek érvelése

- 58 Milánó város azt állítja, hogy a Törvényszék elmulasztotta alaposan megvizsgálni a Milánó város által előterjesztett bizonyítékokat, amikor a megtámadott ítélet 89–94. pontjában röviden, és a vitatott határozatban szereplő megfontolásokat egyszerűen szó szerinti átvéve elutasította az előterjesztett bizonyítékokat azzal, hogy azok nem elegendők annak megcáfolására, hogy valószínűtlen, hogy Milánó város nem vett részt a szóban forgó intézkedésekben.
- 59 Márpedig a Törvényszék ily módon eljárva lehetővé tette, hogy a Bizottság a részvétel hiányának valószínűtlenségére vonatkozó negatív bizonyítékokra támaszkodjon, miközben Milánó várost arra kötelezte, hogy a részvétel hiányára vonatkozó pozitív és konkrét bizonyítékokat nyújtson be, ami azzal a hatással járt, hogy őt *probatio diabolicának* vetette alá.
- 60 Ezt tanúsítja többek között a megtámadott ítélet 82. pontja, amelyben a Törvényszék elutasította Milánó város azon érvét, miszerint a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás megkötésében csak politikai közvetítőként lépett fel, noha e körülményt a szakszervezeti képviselők eskü alatt tett *ad hoc* nyilatkozatai is bizonyították. Azonkívül ugyanis, hogy e nyilatkozatoknak semmilyen jelentőséget nem tulajdonított, a Törvényszék irrelevánsnak ítélte azt, hogy e megállapodáson a személyzeti és munkaügyekért felelős alpolgármester aláírása, és nem a költségvetési ügyekért felelős alpolgármester aláírása szerepel.
- 61 A Bizottság úgy véli, hogy Milánó város érvelése elfogadhatatlan, mivel azt kéri, hogy a Bíróság értékelje újból a tényeket. Mindenesetre a Törvényszék nem tette lehetetlenné a betudhatóság hiányának bizonyítását, és nem is alkalmazott egyenlőtlen bizonyítási terhet, hanem gondosan értékelte mind a betudhatóságra utaló valószínűsítő körülményeket, mind pedig a betudhatóság hiányára utaló valószínűsítő körülményeket.

– A Bíróság álláspontja

- 62 Amennyiben Milánó város azt rója fel a Törvényszéknek, hogy a szóban forgó intézkedések betudhatóságának megállapítását kizárólag az intézkedések meghozatalában való részvétele hiányának valószínűtlenségére alapította, a jelen ítélet 52. és 56. pontjában már megállapítást nyert, hogy ezen érvelés a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapul, mivel a Törvényszék a megtámadott ítélet 80–88. pontjában megállapította, hogy vannak olyan pozitív valószínűsítő körülmények, amelyek konkrétan arra utalnak, hogy Milánó város részt vett a szóban forgó intézkedések meghozatalában.
- 63 Ezenkívül, amint arra a főtanácsnok az indítványának 48. pontjában rámutatott, a Törvényszék az ítélezési gyakorlatban kialakított elvekre tekintettel ugyanúgy megvizsgálta a Milánó város által hivatkozott azon valószínűsítő körülményeket is, amelyek ez utóbbi szerint azt bizonyítják, hogy nem vett részt ezen intézkedések meghozatalában.
- 64 Így a Törvényszék a Bizottság, illetve Milánó város által hivatkozott valószínűsítő körülmények mindegyike vonatkozásában megvizsgálta azon bizonyítékokat, amelyek azok bizonyító ereje mellett, illetve ellen szólnak, valamint az e valószínűsítő körülményeknek tulajdonítandó jelentőségre vonatkozó bizonyítékokat. Ebből következik, hogy a Törvényszék pártatlanul megvizsgálta a felek által felhozott érveket és bizonyítékokat, és valamennyi előterjesztett bizonyíték részletes elemzése alapján jutott az általa levont következtetésre.
- 65 Következésképpen, amint arra a főtanácsnok az indítványának 49. pontjában rámutatott, Milánó város érvelésének a Törvényszék általi elutasítása – ellentétben azzal, amit a fellebbező állít – nem annak tudható be, hogy a Törvényszék állítólag a szóban forgó intézkedések meghozatalában való részvételének hiányára vonatkozó, pozitív és konkrét bizonyítékok benyújtását követelte meg, sem pedig annak, hogy a Törvényszék állítólag egyenlőtlen bizonyítási terhet alkalmazott, hanem annak, hogy a Törvényszék minden egyes hivatkozott valószínűsítő körülmény bizonyító erejét értékelte.
- 66 Végül, amennyiben Milánó város a jelen ítélet 60. pontjában összefoglalt érveléssel a Törvényszék ezen értékelését kívánja megkérdőjelezni, úgy kell tekinteni – amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik –, hogy Milánó város a tények újbóli értékelését kívánja elérni, amely kívül esik a Bíróság hatáskörén (lásd ebben az értelemben: 2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97. pont).
- 67 Ebből következik, hogy a második jogalap első részét mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A második jogalaphoz a benyújtandó bizonyíték tárgyára vonatkozó, második részéről

– A felek érvelése

- 68 Milánó város azon a véleményen van, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 73. és 83. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság megalapozottan tekintette úgy, hogy a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás megkötésében való bizonyított aktív részvétele önmagában elegendő ahhoz, hogy indokoltan tekintsék úgy, hogy részt vett a szóban forgó intézkedések nyújtásában, amely intézkedéseket egyetlen beavatkozásnak kell tekinteni.
- 69 Az ítélezési gyakorlat szerint ugyanis a Bizottságnak bizonyítania kellett volna a szóban forgó időszakban hozott minden egyes feltökésítési intézkedés betudhatóságát, mivel e különböző intézkedések teljesen elkülönültek egymástól. Bár a Bíróság elismerte, hogy az állam több egymást követő beavatkozását egyetlen beavatkozásnak lehet tekinteni, feltéve hogy az ilyen beavatkozások az időbeli sorrendjükre, a céljukra és a vállalkozás helyzetére tekintettel olyan szorosan kapcsolódnak

egymáshoz, hogy azokat nem lehet egymástól elválasztani. Egyébiránt a Törvényszék ezen, az állami források és a piaci magánszereplő kritériumaira vonatkozó ítélkezési gyakorlatot tévesen terjesztette ki valamely intézkedés betudhatóságára.

- 70 E tekintetben Milánó város mindenekelőtt jelezte a Törvényszéknek, hogy a betudhatóságra vonatkozó állítólagos valószínűsítő körülmények száma csekély, e körülmények nem kielégítő minőségűek, és nem állnak közvetlen kapcsolatban a szóban forgó intézkedésekkel. Ezt követően helytelen azt állítani, hogy az olasz hatóságok és a SEA elismerték a SEA Handling veszteségeinek a szerkezetátalakításhoz szükséges időszakban történő fedezését célzó többéves stratégia fennállását, mivel a szóban forgó állítások csupán a SEA Handling reorganizációs stratégiájára vonatkoznak. Végül a feltőkésítésekre mindig olyan körülmények között került sor, amelyek semmilyen koherens jelleget nem mutatnak.
- 71 A Bizottság erre azt válaszolja, hogy ellentétes lenne a Bíróság azon feltételekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatának megfogalmazásával és logikájával, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az állam több egymást követő beavatkozását egyetlen beavatkozásnak lehessen tekinteni, ha ezen ítélkezési gyakorlatot kizárólag az állami források és a piaci magánszereplő kritériumaira korlátoznák. Egyébként pedig Milánó város pusztán azt kéri, hogy a Bíróság újból értékelje a tényeket, ami a fellebbezés szakaszában elfogadhatatlan.

– *A Bíróság álláspontja*

- 72 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, mivel az állami beavatkozások különböző formákat öltenek, és azokat hatásaik alapján kell elemezni, nem zárható ki, hogy az állam több egymást követő beavatkozását az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének alkalmazásakor egyetlen beavatkozásnak kell tekinteni. Ez lehet a helyzet többek között akkor, ha az egymást követő beavatkozások – többek között az időbeli sorrendjükre, a céljukra és a vállalkozás ezen beavatkozások időpontjában fennálló helyzetére tekintettel – olyan szorosan kapcsolódnak egymáshoz, hogy nem lehet azokat elválasztani (2015. június 4-i Bizottság kontra MOL ítélet, C-15/14 P, EU:C:2015:362, 97. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 73 Márpedig ezen ítélkezési gyakorlat, mivel az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének alkalmazása keretében az állami beavatkozásokra mint olyanokra vonatkozik, és mivel előírja, hogy e beavatkozásokat hatásaik alapján objektív módon kell elemezni, nem alkalmazható kizárólag az e rendelkezésben foglalt kritériumok némelyikére. Ennélfogva, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában rámutatott, az említett ítélkezési gyakorlat az ilyen beavatkozások államnak való betudhatóságának kritériumára is alkalmazható.
- 74 Ebből következik, hogy Milánó város állításával ellentétben a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 71. pontjában ugyanezen ítélkezési gyakorlatra utalt, ezt követően pedig a szóban forgó intézkedések Milánó városnak való betudhatóságára vonatkozó elemzése keretében alkalmazta azt.
- 75 Egyébként pedig, amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik, Milánó város a jelen ítélet 70. pontjában összefoglalt érveléssel csupán a tényeknek a Törvényszék által a megtámadott ítélet 72–73. pontjában elvégzett értékeléshez képest történő újbóli értékelését kéri, ami – amint az a jelen ítélet 66. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik – a fellebbezés szakaszában nem fogadható el.
- 76 Ebből következik, hogy a második jogalap második részét, következésképpen pedig e jogalapot teljes egészében mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A bizonyítékok elferdítésére alapított, harmadik jogalapról

A felek érvelése

- 77 Milánó város azt állítja, hogy a Törvényszék elferdítette a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodást, amikor a megtámadott ítélet 77. pontjában megállapította, hogy e megállapodás egyértelmű és pontos kötelezettséget ír elő a SEA számára arra vonatkozóan, hogy egy legalább öt éves időszakban tartsa fenn a Sea Handlingnél a költségek és az árbevétel egyensúlyát, valamint az általános gazdasági keretet, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy e kötelezettség értelmében a SEA köteles volt kompenzálni a SEA Handling azon esetleges veszteségeit, amelyek érinthetik a gazdasági tevékenységének folytonosságát.
- 78 Milánó város e tekintetben kifejti, hogy e megállapodás nem kötelezte a SEA-t a SEA Handling feltőkésítésére, mivel az említett megállapodás nem utal sem veszteségekre, sem feltőkésítésekre, és a SEA ilyen események bekövetkezése esetére tett kötelezettségvállalásaira sem. Következésképpen a Törvényszék a későbbi feltőkésítések fényében visszamenőleg értelmezte az említett megállapodást, tehát elmulasztott a megállapodás megkötésének összefüggéseibe helyezkedni. Márpedig e megállapodás szövege szerint a SEA Handlinget azért hozták létre, hogy lehetővé tegyék a többi olasz repülőtéren folytatott versenyt, tehát pozitív növekedési forgatókönyvet tartottak szem előtt.
- 79 Milánó város pontosítja, hogy bár a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás egyik kikötésében „megerősítette”, hogy fenntartják a SEA Handlingnél „a költségek és az árbevétel egyensúlyát, valamint az általános gazdasági keretet”, e kikötés a munkahelycsökkentésre vonatkozó kikötés és a SEA Handling tevékenységeinek más piacokra való kiterjesztésére vonatkozó kikötés között szerepel, mivel ezen intézkedések a feltőkésítések elkerülését hivatottak lehetővé tenni. Ezenkívül az említett megállapodás új részvényeseknek a SEA Handling tőkéjében való lehetséges részesedésére utal, ami megerősíti a pozitív kilátásait. Végül a megállapodás szerint a SEA Handling irányítási kapacitását fenn kell tartani annak érdekében, hogy tovább javítsák e társaság azon lehetőségeit, hogy a nemzeti és nemzetközi piacokon hatékony versenyt folytasson.
- 80 Ebből következik, hogy Milánó város a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodásban semmilyen, feltőkésítéssel kapcsolatos anyagi vagy jogi kötelezettségvállalást nem tett.
- 81 A Bizottság úgy véli, hogy Milánó város az állítólagos elferdítés ürügyén pusztán a SEA magatartása Milánó városnak való betudhatóságára utaló valószínűsítő körülmények Törvényszék általi értékelését vitatja, ami ezen érvelést elfogadhatatlanná teszi. A Bizottság szerint e jogalap mindenképpen megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

- 82 Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből következik, hogy kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására – kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott ügyiratokból ered –, másrészt a tények értékelésére (2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 83 Következésképpen a tények értékelése – a Törvényszék előtt bemutatott bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – nem minősül a Bíróság felülvizsgálatának hatálya alá tartozó jogkérdésnek (2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 84 Ha valamely fellebbező a bizonyítékok Törvényszék általi elferdítésére hivatkozik, akkor az EUMSZ 256. cikk, az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdése és a Bíróság eljárási szabályzata 168. cikke (1) bekezdésének d) pontja alapján pontosan meg kell jelölnie a Törvényszék által elferdített bizonyítékokat, és bizonyítania kell azokat az elemzési hibákat, amelyek a Törvényszéket az értékelése során ezen elferdítéshez vezették. Egyébiránt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy szükséges lenne a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelése (2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 85 A jelen ügyben a Törvényszék a megtámadott ítélet 77. pontjában rámutatott arra, hogy a SEA a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás értelmében egyértelmű és pontos kötelezettséget vállalt arra, hogy egy legalább ötéves időszakban fenntartja a SEA Handlingnél „a költségek és az árbevétel egyensúlyát, valamint az általános gazdasági keretet”, „megőrizve [annak] irányítási kapacitásait, és érzékelhetően javítva [...] működés[ének] lehetőségeit a nemzeti és nemzetközi piacokon”.
- 86 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás szövege lehetővé teszi a Törvényszék által a megtámadott ítélet 77. pontjában elfogadott értelmezést, amely szerint a SEA e kötelezettség értelmében köteles volt kompenzálni a SEA Handling azon esetleges veszteségeit, amelyek érinthetik a gazdasági tevékenységének folytonosságát. Ezt az értelmezést egyébként – amint azt a Törvényszék ugyanebben a pontban megállapította – megerősítik a jelen ítélet 5. pontjában említett későbbi szakszervezeti megállapodások, így az állítólagos elferdítés semmiképpen nem tűnik ki nyilvánvalóan az ügy irataiból.
- 87 Egyebekben elegendő rámutatni – amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik, és amint arra a főtanácsnok az indítványának 65–68. pontjában rámutatott –, hogy Milánó város e megállapodás állítólagos elferdítésének ürügyén csupán e bizonyíték Törvényszék általi értékelését vitatja, amikor azt állítja, hogy a Törvényszék elmulasztott az említett megállapodás megkötésének összefüggéseibe helyelkedni.
- 88 Következésképpen a harmadik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A magánbefektető kritériumára vonatkozó, negyedik jogalapról

A felek érvelése

- 89 Milánó város arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 97., 107. és 108. pontjában tévesen minősítette a tényállást, és ezzel megsértette a magánbefektető kritériumát.
- 90 Ugyanis először is, amint azt a fellebbezés második jogalapja keretében bizonyították, sem a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás, sem más dokumentum nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy létezett egy, a SEA Handling veszteségeinek a SEA általi fedezését célzó stratégia.
- 91 Másodszor a Törvényszék a magánbefektető kritériumának értékelése során nem helyezkedett a SEA akkori sajátos helyzetének összefüggéseibe, amely helyzet különbözött az általános értelemben vett magánbefektető helyzetétől, mivel ez utóbbi társaság a milánói repülőterek kezelését illetően 2041-ig kizárólagos koncesszióval rendelkezett, tehát alacsony kockázat mellett működött, valamint a befektetései igen hosszú távú jövedelmezőségének kilátásával rendelkezett.

- 92 A Törvényszék által elkövetett hiba abban áll, hogy a Törvényszék jelentőséget tulajdonított annak, hogy nem álltak rendelkezésre olyan korabeli gazdasági tanulmányok, amelyek a költségek és előnyök elemzése alapján részletesen megvizsgálták volna a SEA Handling feltőkésítései jövedelmezőségét és a feltőkésítések megtérülésének időszakát. Ez kitűnik többek között a megtámadott ítélet 114. pontjából, amelyben a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a Milánó város által benyújtott gazdasági tanulmány nem releváns pusztán azért, mert azt a szóban forgó intézkedések meghozatalát követően készítették.
- 93 Az ítélezési gyakorlat ugyanis nem azt követeli meg, hogy a valamely intézkedés gazdasági ésszerűségére vonatkozó bizonyítékok az intézkedés meghozatalával egyidejűleg keletkezzenek, hanem azt, hogy ezen intézkedés e kritérium alapján történő értékelését az intézkedés meghozatalának összefüggéseibe helyezték, így nem maga a gazdasági tanulmány, hanem az abban elfogadott előrejelzés kell, hogy *ex ante* legyen. Abszurd lenne ugyanis, amint azt a Törvényszék tette, arra kötelezni egy magánvállalkozást, hogy – ahhoz, hogy a magánbefektető kritériumát az ő esetében alkalmazzák – *sine qua non* feltételként olyan dokumentum létezését bizonyítsa, amely alátámasztja az előrejelzéseit.
- 94 E tekintetben Milánó város emlékeztet arra, hogy 2002-ben a SEA Handling kilátásai pozitívak voltak, valamint hogy a később bekövetkezett, külső és előre nem látható események sorozata késleltette a reorganizációját. Így a SEA-nak nem volt szüksége arra, hogy minden egyes feltőkésítés tekintetében annak jövedelmezőségére vonatkozóan újabb konkrét értékelést végezzen, és a nemzeti jog sem kötelezte arra, hogy független közgazdászt igénybe véve írásban igazolja beavatkozásainak ésszerűségét. Közelebbről, mivel a SEA Handling problémája lényegében a munkaerőköltségekhez kapcsolódott, nem volt ok gazdasági tanulmányok megrendelésére.
- 95 Harmadszor, Milánó város szerint a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a Bizottság által végzett összetett gazdasági értékelések felett az uniós bíróság csak korlátozott felülvizsgálatot gyakorol. Az ítélezési gyakorlat szerint ugyanis a Törvényszéknek különösen olyan, ténybeli és jogi szempontból alapos és teljes körű felülvizsgálatot kell végeznie, amely többek között a gazdasági jellegű adatok Bizottság általi értelmezésére irányul.
- 96 Negyedszer Milánó város azt kifogásolja, hogy a Törvényszék rá hárította a magánbefektető kritériumával kapcsolatos bizonyítási terhet, a Bizottság pedig e tekintetben semmit nem bizonyított. Ugyanis a Bizottság, amint azt a Törvényszék előtt elismerte, a repülőtéri kiszolgálási szolgáltatásokkal kapcsolatban nem készített semmilyen piaci tanulmányt, továbbá semmilyen, e kritériumra vonatkozó gazdasági tanulmányt, és nem elemezte más hasonló gazdasági szereplők gazdasági eredményeit sem. Ugyanígy nem jelölte meg azokat az intézkedéseket sem, amelyeket a SEA-nak az említett kritérium értelmében meg kellett volna hoznia.
- 97 Ellentétben azzal, amit az ítélezési gyakorlat előír, a Bizottság olyan bizonyítékok hiányában, amelyek alapján pozitívan meg lehetne állapítani előny fennállását, olyan negatív vélelemre támaszkodva feltételezte, hogy a SEA Handling előnyben részesült, amely az ellenkező következtetés levonását lehetővé tévő információk hiányán alapult. Következésképpen a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elmulasztotta megvizsgálni, hogy a Bizottság az értékelése során az összes releváns körülményt figyelembe vette-e.
- 98 A Bizottság vitatja Milánó város érvelésének megalapozottságát.

A Bíróság álláspontja

- 99 Elsősorban rá kell mutatni arra, hogy Milánó városnak a jelen ítélet 90. pontjában összefoglalt érvelése a második jogalap keretében előadott érvelés megisméltésére szorítkozik, így a jelen ítélet 75. pontjában kifejtettekkel azonos okok miatt annak nem lehet helyt adni.

- 100 Másodsorban, ami a jelen ítélet 95. pontjában összefoglalt, a Törvényszékre háruló bírósági felülvizsgálatra vonatkozó érvelést illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság által a piaci magánszereplő elvének alkalmazása során elvégzendő vizsgálat összetett gazdasági értékelés elvégzését igényli, és a Bizottság által az állami támogatások területén végzett összetett gazdasági értékelések felett az uniós bíróságok által gyakorolt felülvizsgálat keretében az uniós bíróság a Bizottság gazdasági értékelését nem helyettesítheti a sajátjával (2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 39. pont).
- 101 Következésképpen a Törvényszék a megtámadott ítéletben nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor annak vizsgálatára szorítkozott, hogy a Bizottság által a magánbefektető kritériumának alkalmazása során elvégzett gazdasági értékelések nem tartalmazznak-e nyilvánvaló mérlegelési hibát.
- 102 Milánó város állításával ellentétben semmilyen más következtetés nem vonható le a 2011. december 8-i KME Germany és társai kontra Bizottság ítéletből (C-272/09 P, EU:C:2011:810) és a 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítéletből (C-386/10 P, EU:C:2011:815) eredő ítélkezési gyakorlatból. Amint ugyanis arra a főtanácsnok az indítványának 80. pontjában lényegében rámutatott, ezen ítélkezési gyakorlat, amely az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító és adott esetben e rendelkezések alapján pénzügyi szankciót kiszabó bizottsági határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozik, mint olyan nem ültethető át az állami támogatások tárgyában hozott bizottsági határozatok bírósági felülvizsgálatára.
- 103 Harmadsorban azt illetően, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 113–117. pontjában állítólag figyelmen kívül hagyta a bizonyítási teher megoszlását, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „támogatás” fogalma nem foglal magában valamely vállalkozás javára állami források felhasználásával nyújtott intézkedést, amennyiben a vállalkozás a rendes piaci feltételeknek megfelelő körülmények között is hozzájuthatott volna ugyanazon előnyhöz, mivel azon feltételek értékelését, amelyek mellett az ilyen előnyt biztosították, főszabály szerint a piaci magánszereplő elvének alkalmazásával kell lefolytatni (2018. március 6-i Bizottság kontra FIH Holding és FIH Erhvervsbank ítélet, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 104 E tekintetben, amennyiben a magánbefektető kritériuma alkalmazhatónak tűnik, a Bizottság feladata, hogy az érintett tagállamot felhívja mindazon releváns információk szolgáltatására, amelyek lehetővé teszik a Bizottság számára annak ellenőrzését, hogy ezen elv alkalmazhatóságának és alkalmazásának feltételei teljesülnek-e (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 104. pont; 2018. március 6-i Bizottság kontra FIH Holding és FIH Erhvervsbank ítélet, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 47. pont).
- 105 A magánbefektető kritériumának alkalmazása ugyanis annak meghatározására irányul, hogy a vállalkozásnak állami forrásokból bármilyen formában juttatott gazdasági előny a hatásainál fogva torzíthatja-e a versenyt, vagy azzal fenyegethet-e, valamint érintheti-e a tagállamok közötti kereskedelmet (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 89. pont). Következésképpen nem azt kell megvizsgálni, hogy egy magánbefektető pontosan ugyanúgy járt volna-e el, mint az állami befektető, hanem azt, hogy hasonló feltételek mellett nyújtott volna-e olyan összeget, mint amelyet az állami befektető nyújtott (lásd ebben az értelemben: 2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 95. pont).
- 106 Azon kérdés mérlegelése során, hogy ugyanezen intézkedést rendes piaci feltételek mellett az államéhoz lehető legközelebbi helyzetben lévő magánbefektető is megtette volna-e, csak az állam részvényesi minőségében fennálló helyzetéhez kapcsolódó előnyöket és kötelezettségeket kell figyelembe venni, kizárva azokat, amelyek a közhatalmi minőségéhez kapcsolódnak (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 79. pont). Ha valamely tagállam a közigazgatási eljárás során a

magánbefektető kritériumára hivatkozik, kétség esetén az ő feladata egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítani, hogy a végrehajtott intézkedés az ő részvényesi minőségéből ered (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 82. pont).

- 107 E szempontokból világosan ki kell tűnnie, hogy az érintett tagállam a gazdasági előny nyújtását megelőzően vagy azzal egyidejűleg meghozta azt a döntést, hogy a ténylegesen végrehajtott intézkedéssel befektet az általa irányított állami vállalkozásba. E tekintetben többek között olyan szempontokat lehet elvárni, amelyekből kitűnik, hogy e döntés olyan gazdasági értékeléseken alapul, amelyek összemérhetők azokkal, amelyeket az adott ügy körülményei között az említett tagállamhoz lehető legközelebbi helyzetben lévő, észszerűen gondolkodó magánbefektető az említett befektetés végrehajtása előtt elvégzett volna annak érdekében, hogy meghatározza az ilyen befektetés jövőbeli jövedelmezőségét (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 83. és 84. pont).
- 108 A jelen ügyben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 101. pontjában rámutatott, a vitatott határozatból és a megtámadott ítéletről egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság e határozatban a piaci magánszereplő elvét alkalmazta, és hogy a magánbefektető kritériumának a jelen ügyben való alkalmazhatóságát sem a Bizottság, sem a Törvényszék előtt nem vitatták, amit egyébként a Bizottság is megerősített a Bíróság előtti tárgyaláson.
- 109 Ami a magánbefektető kritériumának alkalmazását illeti, ezen elv azon megfontolások között szerepel, amelyeket a Bizottság köteles figyelembe venni a támogatás fennállásának bizonyításához, így az nem minősül olyan kivételnek, amelyet csak valamely tagállam kérelmére lehetne alkalmazni, amennyiben megállapítást nyert, hogy fennállnak az „állami támogatás” fogalmának az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott alkotóelemei (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 103. pont; 2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 110 A Bizottságra hárul tehát az, hogy többek között az érintett tagállam által szolgáltatott információkra figyelemmel bizonyítsa, hogy a piaci magánszereplő elvének alkalmazási feltételei nem teljesülnek, így a szóban forgó állami beavatkozás az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett előnyt tartalmaz (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 111 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 7. cikke szerinti hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozatban a Bizottság csupán az ellenkező következtetés levonását lehetővé tevő információk hiányára alapított negatív vélelemre támaszkodva, és olyan más elemek hiányában, amelyek alapján pozitívan megállapítható lenne állami támogatásnak minősülő előny fennállása, nem feltételezheti, hogy valamely vállalkozás ilyen előnyben részesült (2009. szeptember 17-i Bizottság kontra MTU Friedrichshafen ítélet, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 58. pont; 2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 112 Az ítélkezési gyakorlat szerint azonban a magánbefektető kritériumának ezen alkalmazása szempontjából csak a beruházás végrehajtásáról szóló döntés meghozatalának időpontjában rendelkezésre álló adatok és előre látható fejlemények relevánsak (2012. június 5-i Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105. pont). Egyébiránt a Bizottságnak, mivel nincs közvetlen tudomása azon körülményekről, amelyek között a befektetési döntést meghozták, e kritérium alkalmazása során nagymértékben a szóban forgó tagállam által annak bizonyítása érdekében előterjesztett objektív és ellenőrizhető elemekre kell támaszkodnia, hogy a végrehajtott intézkedés az ő részvényesi minőségéből ered, és hogy ennél fogva az említett kritérium a 106. és 107. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően alkalmazható.

- 113 Ennélfogva, mivel figyelembe kell venni azt a döntést, amelyet a magánbefektető a befektetés megvalósításakor hozott, az előzetes értékelés hiánya, bár önmagában nem meghatározó, releváns tényezőnek minősülhet azon összetett gazdasági értékelések felülvizsgálata során, amelyeket a Bizottságnak a magánbefektető kritériumának alkalmazása keretében el kell végeznie.
- 114 Amikor ugyanis egy állami befektető tőkejuttatásai még hosszú távon is teljes mértékben figyelmen kívül hagyják a jövedelmezőségi kilátásokat, e juttatások nem tekinthetők úgy, hogy megfelelnek a magánbefektető kritériumának, és azokat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásoknak kell tekinteni (lásd ebben az értelemben: 1991. március 21-i Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-303/88, EU:C:1991:136, 22. pont; 2018. március 6-i Bizottság kontra FIH Holding és FIH Erhvervsbank ítélet, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 61. pont).
- 115 E tekintetben a Törvényszéknek – amint arra a jelen ítélet 100. és 101. pontja emlékeztetett – meg kell győződnie arról, hogy a Bizottság ezen összetett gazdasági értékelései nem tartalmazzak-e nyilvánvaló mérlegelési hibát, ami azt jelenti, hogy a Törvényszéknek nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valóságosságát, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy e bizonyítékok tartalmazzák-e az összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, valamint hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 116 A jelen ügyben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 103. és 104. pontjában rámutatott, a megtámadott ítélet 113–117. pontjában szereplő értékelésből – az e pontokban használt kifejezések megválasztásától függetlenül – nem tűnik ki, hogy a Törvényszék a magánbefektető kritériumát illetően megsértette volna a bizonyítási teher megoszlására vonatkozó szabályokat.
- 117 A jelen ítélet 85. és 86. pontjában szereplő elemzésből ugyanis az következik, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a 2002. március 26-i szakszervezeti megállapodás keretében a SEA kötelezettséget vállalt arra, hogy egy legalább öt éves időszakban kompenzálja a SEA Handling azon esetleges veszteségeit, amelyek érinthetik a gazdasági tevékenységének folytonosságát. Márpedig, amint azt a főtanácsnok az indítványának 105. és 106. pontjában megállapította, egy magánbefektető nem vállalt volna ilyen kötelezettséget anélkül, hogy előzetesen ne értékelte volna megfelelően a kötelezettségvállalásának megtérülését és gazdasági észszerűségét. E körülmények között, és a jelen ítélet 107. és 114. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat fényében az ilyen befektetések jövedelmezőségére vagy gazdasági észszerűségére vonatkozó megfelelő előzetes értékelés hiánya lényeges tényező lehet annak bizonyításához, hogy egy magánbefektető hasonló feltételek mellett nem nyújtott volna az állami befektető által nyújtott összeggel megegyező összeget.
- 118 A Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 97. pontjában figyelembe vette azokat a ténybeli elemeket, amelyekre a Bizottság a vitatott határozatban támaszkodott annak megállapításakor, hogy a szóban forgó intézkedéseket olyan megfelelő előzetes értékelés hiányában hozták meg, amelyet valamely, a SEA-hoz hasonló helyzetben lévő magánbefektető elvégzett volna annak érdekében, hogy meggyőződjön ezen intézkedések jövedelmezőségéről, illetve gazdasági észszerűségéről, a Törvényszék többek között a megtámadott ítélet 113–117. pontjában megvizsgálta, hogy a Bizottság ezen értékelései tartalmazzak-e nyilvánvaló mérlegelési hibát, vagy sem. A megtámadott ítélet 120. és 132. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem ez a helyzet.
- 119 Következésképpen a Törvényszék azáltal, hogy többek között a megtámadott ítélet 113–117. pontjában megvizsgálta, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hiba elkövetése nélkül megállapíthatta-e, hogy a közigazgatási eljárás során benyújtott bizonyítékok alkalmasak annak bizonyítására, hogy nem történt ilyen értékelés, eleget tett az általa elvégzendő felülvizsgálatnak.

- 120 E körülmények között a Törvényszék nem hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a Bizottság feladata annak bizonyítása, hogy a piaci magánszereplő elve alkalmazásának feltételei nem teljesülnek, amikor a megtámadott ítélet ugyanezen 113–117. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát akkor, amikor a megtámadott ítélet 97. pontjában felidézett megállapításokat tette.
- 121 Egyébiránt, tekintettel a jelen ítélet 117–120. pontjában szereplő megfontolásokra, Milánó város nem kifogásolhatja érvényesen, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta a Bizottságra háruló bizonyítási terhet, amikor nem szankcionálta a Bizottságot amiatt, hogy nem folytatott le piaci tanulmányokat, hogy negatív véleményekre támaszkodott, illetve nem vett figyelembe minden releváns körülményt.
- 122 Negyedsorban, amennyiben Milánó város azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 114. pontjában nem vett figyelembe egy gazdasági tanulmányt pusztán amiatt, hogy azt a szóban forgó intézkedéseket követően készítették el, mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy ez az érvelés ezen ítélet téves értelmezéséből ered. Magából a megtámadott ítélet e 114. pontjának szövegéből ugyanis kitűnik, hogy a Törvényszék megvizsgálta a Milánó város által benyújtott gazdasági tanulmány tartalmát, és azt először is az abban szereplő állítások tömörsége és ellentmondásossága, és ennél fogva a magánbefektető kritériuma alapján végzett elemzés követelményei szempontjából önmagában rejlő elégtelensége miatt utasította el. A Törvényszék az említett 114. pontban csak ezt követően jegyezte meg továbbá azt, hogy e gazdasági tanulmányt a szóban forgó intézkedéseket követően készítették.
- 123 Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a piaci magánszereplő elvének alkalmazása szempontjából kizárólag a szóban forgó intézkedés meghozataláról szóló döntés időpontjában rendelkezésre álló adatok és előre látható fejlemények relevánsak (2020. március 26-i Larko kontra Bizottság ítélet, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) különösen azon okok bizonyítása érdekében, amelyek a szóban forgó közjogi jogalanyak a vitatott befektetés végrehajtására vonatkozó döntését ténylegesen motiválták. A Bizottság által a közigazgatási eljárás során végzett gazdasági értékelésre azonban az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettség megsértésével nyújtott támogatások esetében szükségképpen az érintett intézkedések meghozatalát követően kerül sor.
- 124 Ennél fogva azok a gazdasági tanulmányok és elemzések, amelyeken a Bizottság e gazdasági értékelése alapul, éppúgy mint az érintett tagállam vagy a támogatás kedvezményezettje által a Bizottság által alapul vett értékelésekre válaszolva hivatkozott, hasonló jellegű esetleges ellenszakkvélemények, relevánsak lehetnek a piaci magánszereplő elvének alkalmazása szempontjából, amennyiben azok kizárólag a szóban forgó intézkedés végrehajtásáról szóló döntés meghozatalának időpontjában rendelkezésre álló adatokon és előre látható fejleményeken alapulnak.
- 125 A jelen ügyben a Milánó város által értékelésének alátámasztása érdekében hivatkozott gazdasági tanulmány, mivel azt a szóban forgó intézkedések meghozatalát követően készítették, nem alkalmas arra, hogy megkérdőjelezze a Bizottság arra vonatkozó megállapítását, hogy nem készítettek ezen intézkedések jövedelmezőségére és gazdasági észszerűségére vonatkozó megfelelő előzetes értékelést, amely megállapítás olyan lényegi elemnek minősül, amelyre a Bizottság annak bizonyítása érdekében támaszkodott, hogy egy magánbefektető hasonló feltételek mellett nem nyújtott volna olyan összeget, mint amelyet a SEA nyújtott a SEA Handlingnek.
- 126 Ebből következik, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor egyrészt megvizsgálta, hogy a Milánó város által hivatkozott gazdasági tanulmány tartalmaz-e olyan gazdasági elemzési elemeket, amelyek relevánsak azon gazdasági értékelés szempontjából, amelyet a Bizottság a piaci magánszereplő elvének alkalmazása keretében köteles elvégezni, másrészt pedig úgy ítélte meg, hogy e tanulmánynak a szóban forgó intézkedések meghozatalának időszakait követő elkészítése kizárja, hogy az említett tanulmány léte miatt meg lehessen állapítani, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor a vitatott határozatban megállapította, hogy ezen intézkedéseket olyan

megfelelő előzetes értékelés hiányában hozták meg, amelyet valamely, a SEA-hoz hasonló helyzetben lévő magánbefektető elvégeztetett volna annak érdekében, hogy meggyőződjön ezen intézkedések jövedelmezőségéről, illetve gazdasági észszerűségéről.

- 127 Ötödsorban, ami Milánó város azon érvét illeti, amely szerint a Törvényszék elmulasztott a SEA-nak a szóban forgó időszakban fennálló különleges helyzetébe helyezkedni, amely helyzetet igen hosszú távú jövedelmezőségi kilátások jellemezték, először is a megtámadott ítélet 112. pontjából kitűnik, hogy a Törvényszék e körülményt az értékelése során figyelembe vette.
- 128 Továbbá, még ha a jövedelmezőségi kilátásokat, amint azt Milánó város állítja, egészen 2041-ig kellett is volna figyelembe venni, szükség lett volna arra is, hogy a fellebbező bizonyítsa, hogy az ezen intézkedésekkel kapcsolatos befektetések megtérülése ezen időpont előtt várható volt. Márpedig meg kell állapítani, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 113–131. pontjában lefolytatott vizsgálat éppen annak megállapítására irányult, hogy ez a helyzet állt-e fenn.
- 129 Végül, amennyiben Milánó város a Törvényszék által ily módon elvégzett vizsgálat megalapozottságát kívánja vitatni, úgy kell tekinteni, a fellebbező a tények újbóli értékelését kéri a Bíróságtól, ami a jelen ítélet 66. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.
- 130 E körülmények között a negyedik jogalapot el kell utasítani.
- 131 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a fellebbezést el kell utasítani.

A költségekről

- 132 Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése szerint, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.
- 133 Ezen eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése értelmében – amely rendelkezés az említett eljárási szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó – a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.
- 134 Milánó várost, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) A Bíróság a Comune di Milanót kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások